

# Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

11–12 klasės

Rajono (miesto) etapas

2016 m.

ATSAKYMAI

## I UŽDUOTIS

Autorius	Laikotarpis	Svarbiausias kūrinys	Kūrinio žanras	Kūrinio kalba
1. Mikalojus Daukša	Renesansas (XVI a.)	<i>Postilė</i>	Pamokslai	Lietuvių (su prakalbomis lotynų ir lenkų k.)
2. Mikalojus Husovianas	Renesansas (XVI a.)	<i>Giesmė apie stumbrą</i>	Poema	Lotynų
3. Dantė Aligjeris	Viduramžiai (XIII-XIV a.)	<i>Dieviškoji komedija</i>	Poema	Italų

## II UŽDUOTIS

1. Baltų. Jis pirmasis paminėjo jų vardą.
2. Skoliniai iš baltų kalbų. Suomių ir estų kalbose.
3. 6–7 amžiuje. Latvių kalboje kirčio vieta yra pastovi – paprastai kirčiuojamas pirmasis žodžio skiemuo, o lietuvių kalboje nepastovi.
4. Prūsų kalbos. Prūsų ir vokiečių.
5. Dialektologiją. Antanas Baranauskas rinko tarminius tekstus (iš Kauno gubernijos), parašė studiją apie lietuvių kalbą ir žodyną, kur pateikė pirmą išsamesnę lietuvių kalbos tarmių klasifikaciją.
6. Išlaiko sveikus dvigarsius *am, an, em, en*, o balsius *a, e* verčia *u, i*.

## III UŽDUOTIS

1. Pasakėčių.
2. Veiksmazodžių. Jie poemai suteikia dinamiškumo.
3. Atsakymai gali būti įvairūs, pavyzdžiui, dažnai *Metuose* vartojami šie jaustukai ir dalelytės: „ak“, „jau“, „rods“.
4. Su vokiečiais, todėl kad XVIII a. Prūsų Lietuvoje ir Tolminkiemyje, kur gyveno ir dirbo Donelaitis, didelę gyventojų dalį sudarė vokiečiai, o Prūsija buvo vokiečių valdoma valstybė.
5. Atsakymai gali būti įvairūs (J. Bretkūnas, Vydūnas, I. Simonaitytė ir kt.).

## IV UŽDUOTIS

1. Sakiniai 1 (*Arklys dagus kaip ugnis*), dagus „karštas, staigus, greitas“, 2. (*Beržinės malkos dagesnės negu alksninės*), dagus „greitai, gerai degantis, degus“, 4. (*Dagus žmogus, kuris greitai dirba, greitai supyksta*), dagus „karštas, staigus, greitas“ ir 5. (*Ne taip dagus darbas, ko skubini*), dagus „skubus reikalaujantis greito atlikimo“. 1 ir 4.

- Iš veiksmožodžio *diegti*. Būdvardžio *dagus* reikšmės: 3. (*Dagi rugiena, dagūs grumstai – vaikščioti basam bloga*) *dagus* „dygus, badus“, 6. (*Vėjas taip šaltas, taip dagus – lygu ugnį kas po nosia kūrentų*) *dagus* „aštrus, žvarbus, kandus, ėdus“, 7 (*Per pusiau praviras akis tartum ir dabar žybčiojo dagios jos akių liepsnelės*) *dagus* „piktas, pašaipus, įgeliantis, kandus“.
- Jie yra homonimai, nes yra tariami, rašomi vienodai ir turi visiškai skirtingas reikšmes.
- Rodo, kad žodis *nosis* tarmėje linkęs pereiti į kitą linksniuotę (ir linksniuojamas kaip žodžiai *vyšnia, žinia*). *Nosia*.
- Vietos pavadinimams. Ne. Nes jie nerodo vietos, yra mėsos pavadinimai ir priskiriami pavadinimams pagal priklausymą (rodo mėsos rūšį pagal gyvulius).
- Lyginamasis posakis apibūdina gyvulio (arklio) panašumą į ugnį pagal jo savybes, t.y. jis karštas, staigus, greitas kaip ir ugnis. Atsakymai gali būti įvairūs: būdvardžiai, skaitvardžiai, įvardžiai, dalyviai, padalyviai, prieveiksmiai.

## V UŽDUOTIS

- Šatrijos Ragana vadovavosi krikščioniškaisiais idealais ir pati aktyviai diegė bei propagavo katalikiškosios pedagogikos, altruizmo vertybes. Dvasinį pasaulį suvokė kaip tikrąjį ir amžinąjį materialaus pasaulio ir kūniškumo atžvilgiu.
- Neoromantizmu, simbolizmu.
- Stasys Šalkauskis.
- K. Sirvydas žodį „protomeilis“ siūlė kaip lietuvišką žodžio „filosofas“. atitikmenį. Išvertus iš senosios graikų kalbos šis terminas reiškia asmenį, mylintį išmintį, protą.

## VI UŽDUOTIS

- Mikalojaus Daukšos katekizmas, 1595 m.
- Konstantinas Sirvydas, XVII a.
- Jonas Kazlauskas, XX a.
- Liudvikas Rėza, XIX a.
- Kuršėnai, Laurynas Ivinskis.

## VII UŽDUOTIS

- A. K. Boruta  
B. *Baltaragio malūnas*
- A. A. Škėma  
B. *Balta drobulė*
- A. A. Kulvietis  
B. *Tikėjimo išpažinimas*

## VIII UŽDUOTIS

- Nors porą kilometrų toliau nuo plento pasistūmėjus!* Šiuo sakiniu kalbėtojas reiškia sau ir kitiems pageidaujamą veiksmą.
- Priedėliai: ...*blokavas*, *buves bėglys*; *vokiečiai bėgliai*... Jais dažniausiai reiškiamą profesija, tautybė, pareigos, giminystės ryšys, apibūdinama tam tikros asmens, daikto ar reiškinių ypatybės.
- 5 (penki). Priebalsių asimiliacija yra jų supanašėjimas.

4. Gali būti kirčiuojamas kairiniu kirčio ženklų (graviu), pvz., *tònas*, ir riestiniu kirčio ženklų (cirkumfleksu), pvz., *fortepijònas*. Taip.
5. Atsakymai gali būti įvairūs: išsiskiria ironija, sarkazmu, tragikomišku juoku, realios tikrovės pašaipa, tekste kuriami groteskiški, absurdiški vaizdai.